

ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐ

ՌՈՂԴԻԿ ՆԻԿԻՏԻ ՏԱՅԱՆ
(1931 – 2016)

2016թ. մարտի 25-ին, կարճատև հիվանդությունից հետո, կյանքից հեռացավ ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտի երկրաբանական աշխատակից, հմուտ և ճանաչված երկրաբան, ՀՀ գիտության վաստակավոր գործիչ, երկրաբանական գիտությունների թեկնածու Ռոդրիկ Նիկիտի Տայանը:

Ռ.Տայանը ծնվել է 1931թ. դեկտեմբերի 8-ին, Լենինականում (Գյումրի), ծառայողի ընտանիքում: 1953-1958թթ. սովորել և ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի երկրաբանական ֆակուլտետը երկրաբանական հանույթ և օգտակար հանածոների հանքավայրերի որոնում մասնագիտությամբ:

1958թ.-ից մինչև կյանքի ավարտը Ռ.Տայանն անընդմեջ աշխատել է ՀՀ ԳԱԱ ԵԳԻ Զանգեզուրի գիտահետազոտական բազայի ինժեների, գիտաշխատողի, ապա, 1984թ.-ից, բազայի վարիչի պաշտոններում: Հետազոտում, ինստիտուտի կառուցվածքի փոփոխության հետ կապված, վարել է օգտակար հանածոների լաբորատորիայի ավագ գիտաշխատողի պաշտոն:

1958թ.-ից մինչև կյանքի ավարտը Ռ.Տայանն անընդմեջ աշխատել է ՀՀ ԳԱԱ ԵԳԻ Զանգեզուրի գիտահետազոտական բազայի ինժեների, գիտաշխատողի, ապա, 1984թ.-ից, բազայի վարիչի պաշտոններում: Հետազոտում, ինստիտուտի կառուցվածքի փոփոխության հետ կապված, վարել է օգտակար հանածոների լաբորատորիայի ավագ գիտաշխատողի պաշտոն:

1968թ. Ռ.Տայանը Մոսկվայում հաջողությամբ պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսությունը “Մեղրու պլուտոնի միոցենյան հասակի ինտրուզիվ համալիրի երկրաբանական կառուցվածքը և ձևավորման պատմությունը” թեմայով, որում բացահայտել է պորֆիրանման գրանիտոիդների զանգվածի ձևավորման եռափուլ և անտիդրոմ բնույթը:

Հետագա տարիներին Ռ.Տայանի կողմից իրականացված լայնածավալ գիտական հետազոտություններն ընդգրկում են Հայաստանի Սյունիքի հատվածի Զանգեզուրի հանքային շրջանի երկրաբանությանը նվիրված ամենատարբեր խնդիրները և, առաջին հերթին, հանրապետության տնտեսության զարգացման և հզորացման համար առանձնակի կարևորություն ներկայացնող Քաջարանի խոշորագույն պղինձ-մոլիբդենային հանքավայրի ձևավորման օրինաչափությունները, ինչպես նաև պաշարների գնահատման և նրանց ռացիոնալ շահագործման հարցերը:

Ռ.Տայանի ղեկավարությամբ և անմիջական մասնակցությամբ կազմվել են Զանգեզուրի հանքային շրջանի՝ Քաջարանի, Ագարակի,

Դաստակերտի հանքային դաշտերի 1:10000, 1:5000 և Քաջարանի հանքավայրի 1:2000 մասշտաբների երկրաբանա-կառուցվածքային, ինչպես նաև Մեղրու պլուտոնի 1:50000 և 1:100000 մասշտաբների երկրաբանական քարտեզներն իրենց բացատրագրերով, որոնք արժանացել են ամենաբարձր գնահատականի և հիմք են ծառայել ԽՍՀՄ Պետական պաշարների կոմիտեում հանքավայրերի պաշարների հաստատման համար:

Մեծ է Ռ.Տայանի ներդրումը տարբեր փուլերի պոլինոմիալիզացիային և ոսկի-սուլֆիդային արդյունաբերական հանքայնացման ծագումնաբանության և տեղաբաշխման օրինաչափությունների, ինչպես նաև նրանց հասակային առանձնահատկությունների բացահայտման հարցերում: Նրա յուրատիպ հետազոտությունները, նվիրված նուրբ ճեղքվածքատեկտոնական և առանձին ապար կազմող միներալներում մնացորդային լարումային ձևախախտումներին (դեֆորմացիաներին), թույլ են տալիս պարզաբանել ապարների առաջացման ընթացքում նրանց վրա ազդող տեկտոնական ուժերի փոխհարաբերությունները և նրանց փոխկապակցվածության բնույթը, ինչպես նաև որոշակի խընդիրներ կապված ինտրուզիվ զանգվածների հոդմնահարման կտրվածքների մակարդակների գնահատման հետ: Ռ.Տայանը զուգահեռաբար երկրաբանական հետազոտություններ է իրականացրել ինտրուզիվ զանգվածները ներփակող կավճի, պալեոգենի և միոցենի հասակների հրաբխանստվածքային գոյացումների շերտագրական փոխհարաբերությունների, ինչպես նաև փոխակերպված կոնտակտային ապարներում ոսկու և արծաթի հանքայնացման օրինաչափությունների բացահայտման ասպարեզներում:

Ռ.Տայանը հեղինակ և համահեղինակ է ավելի քան 110 գիտական հոդվածների, որոնք հրատարակվել են միջազգային և հանրապետական գիտական ամսագրերում, 1 մենագրության, բազմաթիվ ձեռագիր աշխատությունների: Նա զեկուցումներով բազմիցս մասնակցել է տարբեր միջազգային, համամիութենական և հանրապետական գիտաժողովների աշխատանքներին: Ռ.Տայանը մեծ պատասխանատվությամբ և բարձր գիտական մակարդակով կատարել է երկրաբանական արտադրական կազմակերպությունների կողմից առաջադրված պայմանագրային աշխատանքներ և հաջողությամբ մասնակցել մի շարք միջազգային գիտական ծրագրերի իրագործմանը: Վերջին տասնամյակում նա ակտիվորեն համագործակցում էր մասնավորապես շվեյցարական մասնագետների հետ:

Ռ.Տայանը մեծ հեղինակություն էր վայելում հանրապետության երկրաբանական գիտական հանրության, ինչպես նաև գործող լեռնահանքային օբյեկտների աշխատակիցների շրջանում: Նա իր գիտելիքները և արշավախմբային երկրաբանական հետազոտությունների հարուստ փորձը սիրով փոխանցում էր հայ և արտերկրներից ժամանած երիտասարդներին ու ուսանողներին, աջակցում նրանց կայացմանը

որպես հետազոտող և իրավամար մեծ հարգանք էր վայելում գործընկերների միջավայրում:

Ռ.Տայանի մահը մեծ կորուստ է հանրապետության երկրաբանական գիտության և հատկապես՝ մետաղական օգտակար հանածոների հանքավայրերի երկրաբանության բնագավառի համար:

Արտակարգ համեստ, բարեկիրթ, ընտանիքին ու իր գործին նվիրված անձնավորության, լավ ընկերոջ և ազնիվ քաղաքացու՝ Ռոդրիկ Նիկիտի Տայանի հիշատակը միշտ վառ կմնա նրա հարազատների, գործընկերների և նրան ճանաչողների հիշողության մեջ:

**ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտ
ՀՀ ԳԱԱ “Գիտություններ Երկրի մասին” տեղեկագրի խմբագրություն**